

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu		
wpłynęło dnia	2018 -01- 29	wysłano dnia
L. dz. WUOZ		
Sprawę prowadzi		

**Wyniki badań archeologicznych
prowadzonych podczas rozbudowy drogi
wojewódzkiej nr 160 odc. Sowa Góra-Międzychód
– budowa mostu w Międzychodzie, gm. loco.**

Autor opracowania: *mgr Anna Kucharczyk*

Prawa autorskie zastrzeżone

Poznań 2018

Informacje wstępne

Badania archeologiczne ujęte w niniejszym sprawozdaniu związane były z realizacją inwestycji polegającej na rozbudowie drogi wojewódzkiej nr 160 na odcinku Sowia Góra – Międzychód, odcinek III od km 96+341,83 do km 97+100. Przedmiotowe przedsięwzięcie polegało na budowie mostu na rzece Warta, po wschodniej stronie istniejącego mostu, wraz z budową kilkusetmetrowego odcinka jezdni.

Inwestorem niniejszego przedsięwzięcia był Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, natomiast wykonawcą Firma „Gotowski – Budownictwo komunikacyjne i Przemysłowe” Sp. Z o.o.

Obszar związany z realizacją inwestycji zlokalizowany jest w strefie ochrony konserwatorskiej określonej na podstawie zapisów ujętych w decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (decyzja 14/2015 wydana przez Wojewodę Wielkopolskiego w dniu 30 września 2015 roku). W związku z tym prace ziemne należało prowadzić w obecności archeologa. Wykonawca zlecił to zadanie mgr Annie Kucharczyk z Pracowni Archeologicznej ARCHAM z Międzychodu.

Prace badawcze zlokalizowane były na obszarze działek o następujących numerach ewidencyjnych: 0014 Międzychód Miasto ark.1 dz. o nr ewid.635/2, 635/1, 258/1, 217/1, 217/5, 217/6, 220/1, 1098; obręb 0009 – Polanka ark. 1o nr ewid. 1/2, 3, 4/1, 2/1, 11/1, 14/1, 10; obręb 0013 Puszcza ark. 2 dz. nr ewid. 69 w Międzychodzie, gm. Międzychód, pow. międzychodzki, woj. wielkopolskie.

W ramach podziału kraju przyjętego dla potrzeb badań i ochrony dziedzictwa archeologicznego, inwestycja mieściła się w obrębie arkusza 48-18 Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

Badania archeologiczne przeprowadzone zostały w terminie od 06.03.2017 do 31.12.2017 roku.

Charakterystyka i metodyka przeprowadzonych badań archeologicznych

- 1) badania wyprzedzające – kwerenda w WUOZ Poznań oraz w Archiwum Muzeum Archeologicznego w Poznaniu,
- 2) badania powierzchniowe na powierzchni działek,

3) bezpośredni nadzór podczas prowadzonych prac ziemnych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na profile glebowe i uchwycenie ewentualnych obiektów i warstw, bądź zabytków archeologicznych.

Obszar inwestycji

1) *kontekst geograficzny* – Miasto i gmina położone są na północno – zachodnim skraju historycznego regionu Wielkopolska (ryc.1). Według podziału fizyczno – geograficznego Polski opracowanego przez Jerzego Kondrackiego gmina Międzychód leży w prowincji Niż Środkowo – Polski, podprowincji Pojezierze Południowo – Bałtyckie, na pograniczu trzech makroregionów Pojezierza Wielkopolskiego (krainy Pojezierze Poznańskie, Pojezierze Chodzieskie), Pradoliny Toruńsko – Eberswaldskiej (Kotlina Gorzowska) oraz Pojezierza Lubuskiego (Bruzda Zbąszyńska). Położenie tego terenu na pograniczu trzech makroregionów powoduje znaczne urozmaicenie krajobrazu. Krajobraz ten powstał w wyniku działań lądolodu skandynawskiego. Teren urozmaicony jest wzgórzami nazywanymi moreną czołową. W obniżeniu terenu znajdują się: dolina Warty i liczne jeziora. Znaczącym obiektem w krajobrazie gminy jest dolina rzeki Warty. Rzeka płynie tu dużymi zakolami wśród rozległych łąk. Rzeka Warta dzieli gminę na dwa różne obszary. Część prawobrzeżna – północna została ukształtowana przez wydmowe piaski. Są tutaj liczne jeziora rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie. Prawie cały obszar porośnięty jest lasami sosnowymi, należącymi do Puszczy Nadnoteckiej. W borach jest ukrytych kilka jezior m.in. Mierzyńskie i Radgoskie. Część lewobrzeżna – południowa to wzgórza moreny czołowej. W tej części znajduje się najwyższe wzniesienie – Królewska Góra koło Gorzycka (116 m n.p.m.).

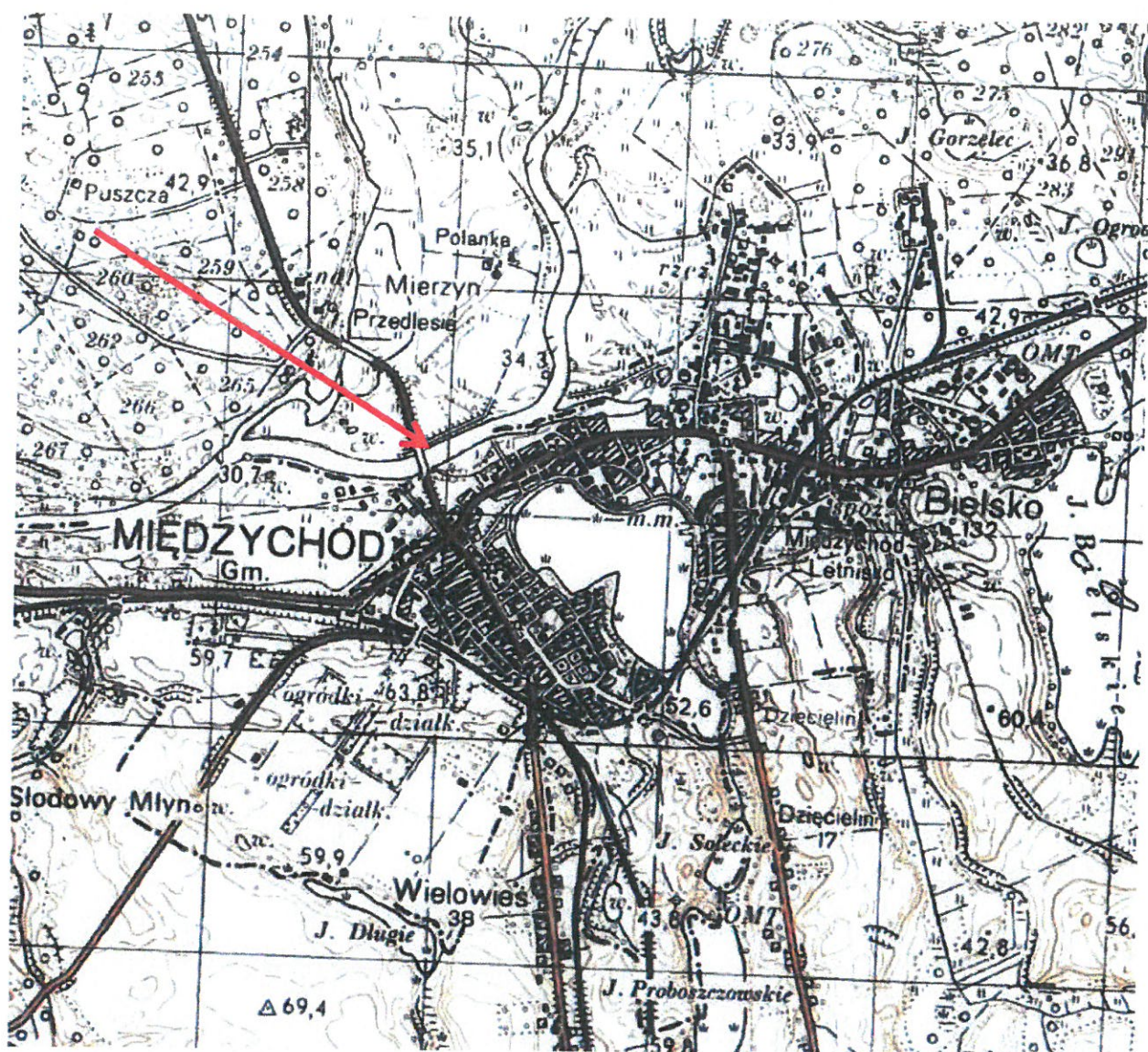
Ryc. 1. Położenie Międzychodu.

2) *Lokalizacja szczegółowa* – Teren budowy objęty badaniami archeologicznymi znajduje się na terenie miasta Międzychód. Most stanowi przeprawę nad rzeką Wartą wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 160 (ryc.2). Po obu stronach rzeki dominują tereny zielone. Wzdłuż lewego brzegu znajdują się Wały Jana Kazimierza, które oprócz funkcji wałów przeciwpowodziowych pełnią również funkcję drogi publicznej. W sąsiedztwie inwestycji znajduje się zbiornik Jezioro Miejskie posiadające bezpośrednie połączenie z rzeką Wartą.

Charakter wykonanych prac

W ramach inwestycji powstanie nowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 160 o długości ok. 760 m. Droga będzie składać się z dwóch pasów ruchu o szerokości 3,5 m, ścieżki pieszko-rowerowej i pobocza. Ponadto, powstanie też czterowlotowe rondo w miejscu istniejącego skrzyżowania ulic Marszałka Piłsudskiego i Wały Jana Kazimierza. Badania archeologiczne związane były przede wszystkim z budowaniem podpór mostu oraz nasypów na dojazdach.

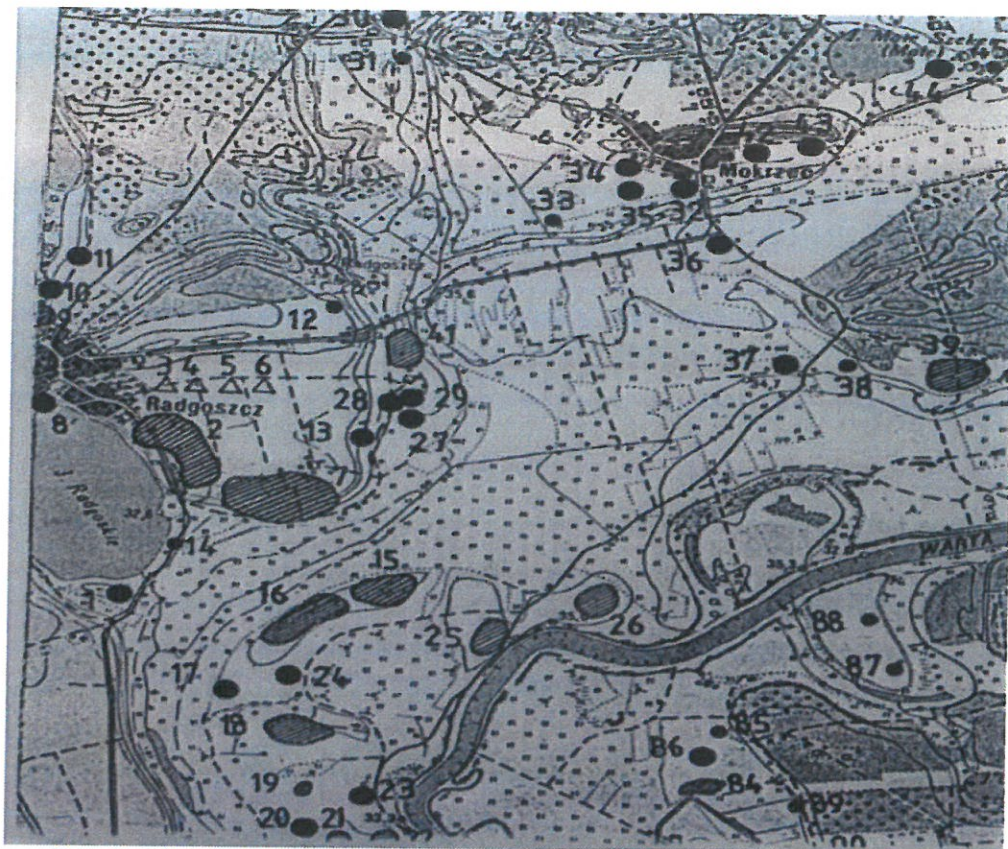
Ryc. 2. Lokalizacja realizowanej inwestycji (czerwona strzałka).

Kontekst osadniczy

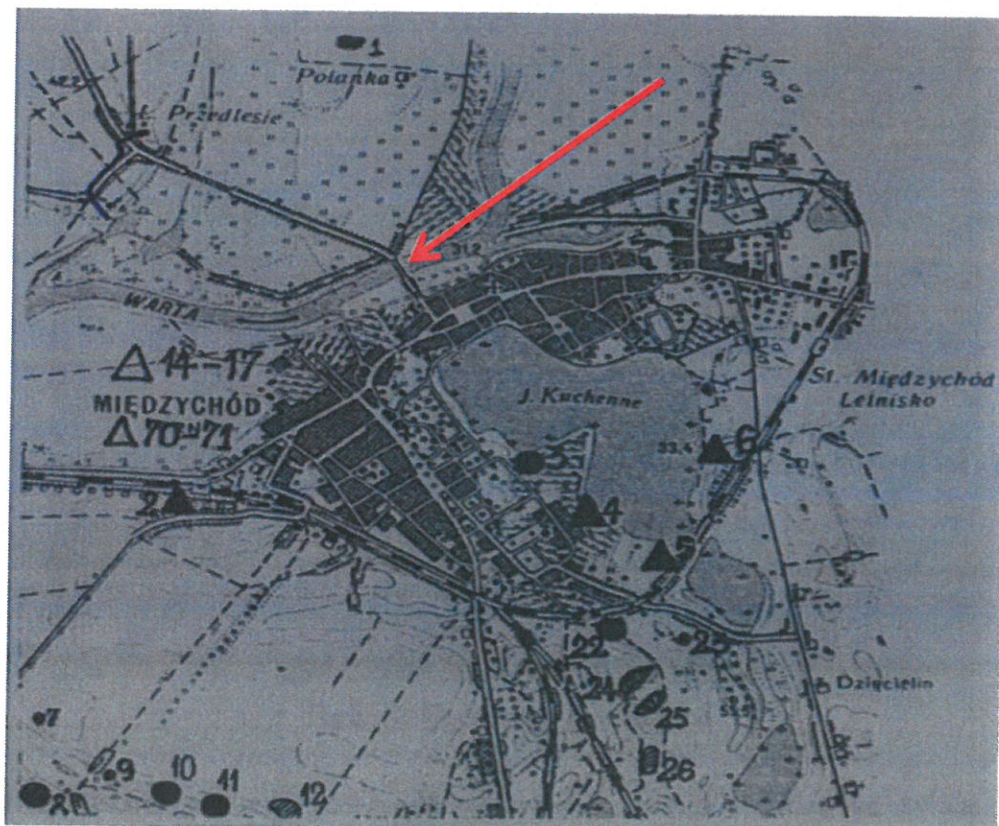
Tereny znajdujące się nad rzekami i jeziorami chętnie były wykorzystywane osadniczo w pradziejach. Jednak według mapy AZP 47-18 (ryc.3) i AZP 48-18 (ryc.4) sieć osadnicza na omawianym obszarze jest dosyć mocno rozrzedzona a w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji nie zanotowano obecności żadnego stanowiska archeologicznego.

Oczywiście, fakt ten może wynikać ze słabego rozpoznania terenu podczas badań powierzchniowych. Są to stanowiska wielokulturowe obejmujące swym zasięgiem okres od epoki kamienia po późne średniowiecze.

Ryc. 3. Sieć osadnicza na północ od realizowanej inwestycji (AZP 47-18).

Ryc. 4. Sieć osadnicza związana z realizowaną inwestycją (czerwona strzałka, AZP 48-18).

Rys historyczny

Najdawniejsze ślady pobytu człowieka w okolicach obecnego Międzychodu pochodzą ze starszej epoki kamienia — paleolitu. Z okresu późnego paleolitu (ok. 8000 lat p.n.e.) pochodzą znaleziska z Muchocina i Radgoszczy. Na ślady pobytu człowieka w młodszej epoce kamienia - neolicie (ok. 2000 lat p.n.e.) natrafiono w Mierzynie. Z epoki brązu (ok. 1000 lat p.n.e.) pochodzą znaleziska w Mierzynie (ślady osady i cmentarzyska) oraz z terenu samego Międzychodu (cmentarzysko). W okresie wczesnośredniowiecznym okolice Międzychodu położone były na skraju terytorium zajmowanego przez Polan. O stosunkowo znacznym ich zaludnieniu świadczą grodziska znajdujące się w okolicach miasta pod Gorzyckiem, Muchocinem, Bielskiem i Kolnem. Na zapleczu grodów powstała zapewne osada rzemieślniczo - handlowa zlokalizowana w miejscu z natury obronnym, między Wartą i jeziorem. Położona była przy szlakach handlowych: wodnym biegnącym rzeką i lądowym - wzdłuż niej. W XIV w. okolice Międzychodu stały się terenem działalności osadniczej cystersów z klasztoru w Zemsku koło Bledzewa. W źródłach pisanych Międzychód pojawia się stosunkowo późno, bo w 1378 r. Wystawiono wtedy dokument w sprawie zamiany Rokitna, posiadłości starosty wielkopolskiego Domarata z rodu Grzymalitów na wsie cysterskie Muchocin i Radgoszcz. Jednakże liczne grodziska z IX i X wieku znajdujące się w pobliżu miasta świadczą o stosunkowo gęstym zaludnieniu tego terenu już we wczesnym średniowieczu, z czego wnioskować należy, że jako osada istniał najprawdopodobniej już wcześniej.

Wyniki prowadzonych badań archeologicznych

Zasadniczym celem badań archeologicznych było uchwycenie i rozpoznanie śladów ewentualnego osadnictwa pradziejowego, średniowiecznego lub nowożytnego w granicach realizowanej inwestycji, a w konsekwencji ich zadokumentowanie oraz pozyskanie zabytków ruchomych. Podczas inwentaryzacji powierzchniowej nie odnotowano pradziejowych ani średniowiecznych śladów działalności ludzkiej w postaci materiału archeologicznego.

Podsumowując, w trakcie badań nie stwierdzono śladów, które poświadczałyby jakiegokolwiek wcześniejsze osadnictwo na omawianym terenie. Nie zaobserwowano występowania obiektów nieruchomych, nie pozyskano też materiału zabytkowego.

Badania w terenie zostały zakończone

Bibliografia:

Kondracki Jerzy

2000 *Geografia regionalna Polski*, Warszawa.

Fotografie

Fot. 1. Rejon inwestycji od strony południowo-wschodniej.

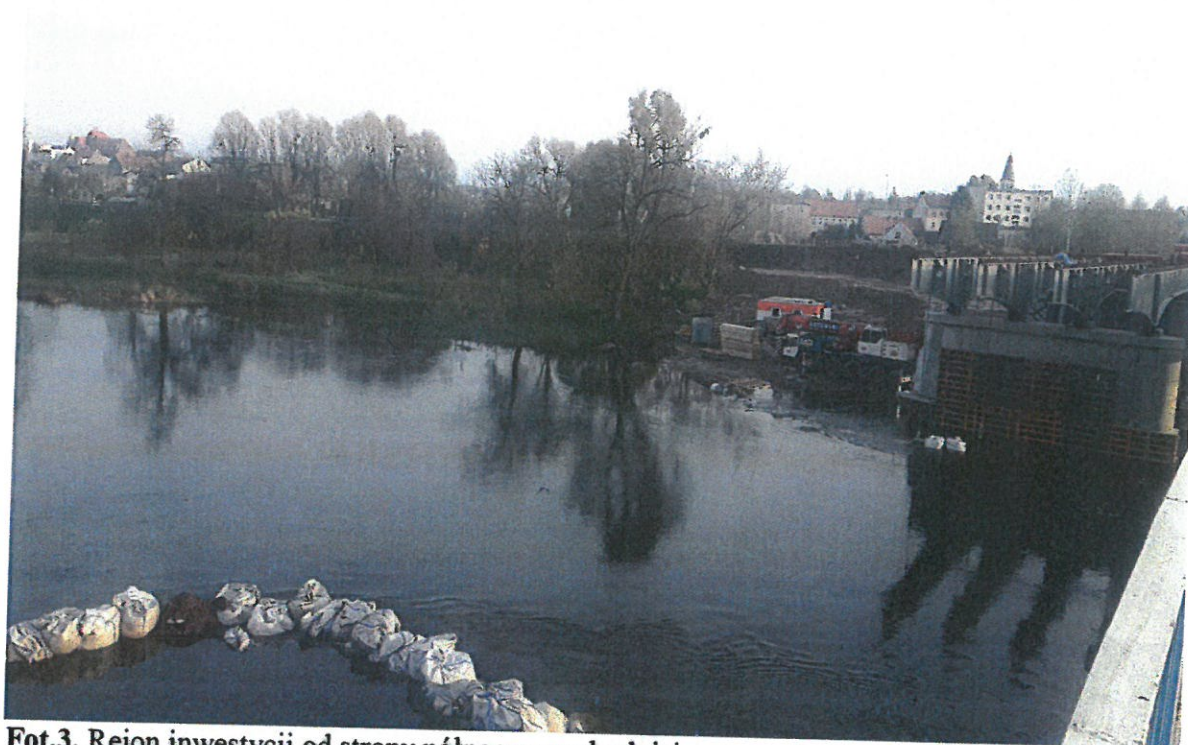
Data: 14.04.2017 r.

Fot.2. Rejon inwestycji od strony południowo-wschodniej.

Data: 04.11.2017 r.

Fot.3. Rejon inwestycji od strony północno-zachodniej.

Data: 04.11.2017 r.

Fot.4. Rejon inwestycji od strony południowej.

Data: 04.11.2017 r.

Fot.5. Rejon inwestycji od strony południowej.

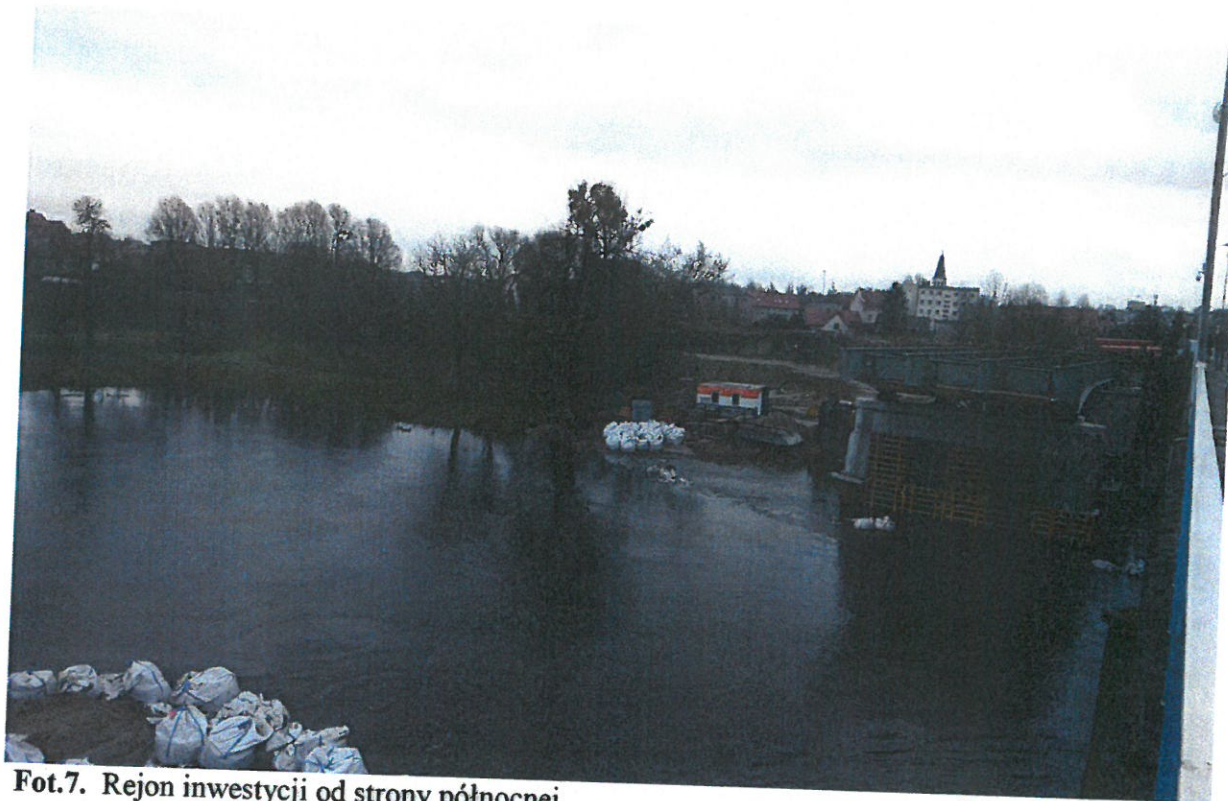
Data: 21.12.2017 r.

Fot.6. Rejon inwestycji od strony południowej.

Data: 21.12.2017 r.

Fot.7. Rejon inwestycji od strony północnej.

Data: 21.12.2017 r.